

Beslutspromemoria

Datum 2024-03-12

FI dnr 23-17934

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Nya föreskrifter och allmänna råd om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal

Sammanfattning

Finansinspektionen meddelar nya föreskrifter och allmänna råd om förvärv och förvaltning av så kallade nödlidande kreditavtal. Reglerna ställer bland annat krav på den information som kreditinstitut och kreditförvärvare ska lämna till inspektionen efter att ett nödlidande kreditavtal har överlåtits, och på innehållet i och formen för ansökan om tillstånd att vara kreditförvaltare.

Den 1 januari 2024 trädde lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal (kreditförvaltningslagen) i kraft. I lagen finns bestämmelser om bland annat informationsskyldighet, tillståndsplikt för kreditförvaltare, skydd för låntagare och tillsyn över att bestämmelserna i lagen följs. Viss inkassoverksamhet, som tidigare bedrivits med stöd av inkassolagen (1974:182), ska i stället bedrivas med stöd av kreditförvaltningslagen. Finansinspektionen prövar ansökningar och anmälningar enligt den nya lagen och utövar tillsyn över att lagen följs. Inspektionen har fått bemyndiganden att meddela föreskrifter till den nya lagen.

Genom kreditförvaltningslagen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2021/2167 av den 24 november 2021 om kreditförvaltare och kreditförvärvare och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2014/17/EU (kredithanteringsdirektivet) i svensk rätt.

Föreskrifterna och de allmänna råden träder i kraft den 1 april 2024.

Innehåll

1	Utgångspunkter	3
1.1	Bakgrund och målet med regleringen	3
1.2	Nuvarande och kommande regelverk	3
1.3	Regleringsalternativ	5
1.4	Rättsliga förutsättningar	5
1.5	Inkassolagen och gott bemötande av låntagare enligt kreditförvaltningslagen	6
1.6	Ärendets beredning	7
2	Motivering och överväganden	7
2.1	Allmänna utgångspunkter vid regleringen	7
2.2	Tillämpningsområde	8
2.3	Bemyndiganden som inte används och sådant som ligger utanför regelgivningsärendet	8
2.4	Information om att nödlidande kreditavtal har överlåtit	10
2.5	Ansökan om tillstånd att vara kreditförvaltare	12
2.6	Anmälan om ändrade förhållanden	14
2.7	Underrättelse om utkontraktering	15
2.8	Ikraftträdande	16
3	Konsekvenser	17
3.1	Allmänt om konsekvensutredningen	17
3.2	Konsekvenser för företagen	17
3.3	Konsekvenser för samhället och konsumenterna	20
3.4	Konsekvenser för Finansinspektionen	21

1 Utgångspunkter

1.1 Bakgrund och målet med regleringen

Målet med Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om förvärv och förvaltning av så kallade nödlidande kreditavtal är att med stöd av de bemyndiganden som inspektionen har fått komplettera bestämmelserna i kreditförvaltningslagen och kreditförvaltningsförordningen.

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2021/2167 av den 24 november 2021 om kreditförvaltare och kreditförvärvare och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2014/17/EU (kredithanteringsdirektivet), genomförs i svensk rätt genom lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal (kreditförvaltningslagen, se prop. 2023/24:23), som trädde i kraft den 1 januari 2024. I lagen finns bestämmelser om bland annat viss informationsskyldighet, tillståndsplikt för kreditförvaltare, skydd för låntagare och tillsyn över förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal som har ingåtts mellan ett kreditinstitut och en låntagare. Ett nödlidande kreditavtal är, något förenklat, ett kreditavtal där låntagaren inte klarar av att betala krediten i tid. Lagen medför att viss inkassoverksamhet ska bedrivas med stöd av kreditförvaltningslagen i stället för som tidigare med stöd av inkassolagen (1974:182). Finansinspektionen prövar ansökningar och anmälningar enligt kreditförvaltningslagen och utövar tillsyn över att lagen följs.

Den 1 januari 2024 trädde även förordningen (2023:720) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal (kreditförvaltningsförordningen) i kraft. I förordningen har Finansinspektionen fått bemyndiganden att meddela föreskrifter om information till kreditförvärvare och Finansinspektionen, villkor för tillstånd att vara kreditförvaltare, bemötande av låntagare, ansökan om tillstånd att vara kreditförvaltare samt underrättelse om utkontraktering.

1.2 Nuvarande och kommande regelverk

Kreditförvaltningslagen gäller för yrkesmässig verksamhet med förvärv och förvaltning av ett nödlidande kreditavtal som har ingåtts mellan ett kreditinstitut och en låntagare (1 kap. 4 §). För förvaltning av kreditavtal som tidigare har reglerats i inkassolagen gäller nu i stället kreditförvaltningslagen. Vissa bestämmelser i inkassolagen är dock även fortsättningsvis

tillämpliga på den verksamhet som är tillståndspliktig enligt kreditförvaltningslagen (se 4 kap. 2 § kreditförvaltningslagen).

Bestämmelser som tillämpas på krediter som har lämnats till en konsument finns i konsumentkreditlagen (2010:1846). Kreditinstitutens verksamhet regleras huvudsakligen i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (LBF).

För att ett företag ska få tillstånd att vara kreditförvaltare krävs det bland annat att den som ska vara styrelseledamot eller verkställande direktör eller på motsvarande sätt företräda företaget, eller vara ersättare för en sådan befattningshavare, bedöms som lämplig att delta i ledningen av en kreditförvaltare (3 kap. 2 § första stycket 1 kreditförvaltningslagen). Det krävs även att företagets ledning som helhet har tillräckliga kunskaper och erfarenheter för att kunna bedriva sin verksamhet på ett kompetent och ansvarsfullt sätt (se artikel 5.1 c i kredithanteringsdirektivet och 3 kap. 2 § första stycket 2 kreditförvaltningslagen). Europeiska bankmyndigheten (EBA) har i enlighet med artikel 5.2 i kredithanteringsdirektivet utarbetat riktlinjer som avser det kravet. Riktlinjerna publicerades på EBA:s webbplats den 15 december 2023 och börjar gälla tre månader efter att de har översatts till alla officiella EU-språk och publicerats på webbplatsen. EBA ska även, enligt artikel 9.1 andra stycket i direktivet, utarbeta riktlinjer om förteckningar eller register, och specificera den typ av information som ska ingå i dem för att garantera lika spelregler i hela unionen och genomlysning för kreditförvärvare och låntagare. Riktlinjerna förväntas antas av EBA i början av 2024.

Europeiska kommissionen har i en genomförandeförordning fastställt mallar som ska användas av kreditinstitut för att ge nödvändig information till en kreditförvärvare om ett nödlidande kreditavtal och eventuell säkerhet innan ett kreditavtal överläts.¹

Vidare finns ESA-myndigheternas (European Supervisory Authorities) riktlinjer för hantering av klagomål inom värdepapperssektorn och banksektorn (JC 2018 35). EBA har publicerat ett samråd med förslag på att

¹ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/2083 av den 26 september 2023 om fastställande av tekniska genomförandestandarder för tillämpningen av artikel 16.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2021/2167 med avseende på de mallar som ska användas av kreditinstitut för tillhandahållande till köpare av information om sina kreditexponeringar utanför handelslagret.

riktlinjerna ska bli tillämpliga även för kreditförvaltare.² Samrådsperioden gick ut den 9 februari 2024. Tidsplanen för när de slutliga riktlinjerna kommer att publiceras är i nuläget inte känd.

EBA har sedan tidigare utfärdat riktlinjer för utkontraktering (EBA/GL/2019/02). Riktlinjerna omfattar kreditinstitut, värdepappersföretag, betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar. De kan dock i relevanta delar användas som vägledning även för kreditförvaltare när de bedömer om skyldigheterna enligt 3 kap. 5 § kreditförvaltningslagen fullgörs.³

1.3 Regleringsalternativ

Finansinspektionen har fått bemyndiganden att meddela föreskrifter som kompletterar vissa bestämmelser i kreditförvaltningslagen. Reglerna behöver införas för att komplettera lagen och kreditförvaltningsförordningen. Inspektionen föreskriver därför om den information som kreditinstitut och kreditförvärvare ska komma in med, innehållet i och formen för ansökan om tillstånd att vara kreditförvaltare samt vilken information en underrättelse om utkontraktering ska innehålla. Det är viktigt att det är tydligt vad som gäller i dessa delar och reglerna införs därför i bindande föreskrifter. Det lämnas även anvisningar om hur kreditinstitut och kreditförvärvare, samt företag som ansöker om eller har fått tillstånd att vara kreditförvaltare, bör lämna vissa uppgifter och underlag. Det är tillräckligt att anvisningarna införs som allmänna råd.

1.4 Rättsliga förutsättningar

I 12 § första stycket kreditförvaltningsförordningen finns bemyndiganden för Finansinspektionen att i fråga om kreditförvaltningslagen meddela föreskrifter om

1. information till kreditförvärvare och Finansinspektionen enligt 2 kap. 1, 2 och 8 §§,
2. villkor för tillstånd enligt 3 kap. 2 § och
3. bemötande av låntagare enligt 4 kap. 1 §.

² <https://www.eba.europa.eu/guidelines-complaints-handling-credit-servicers-under-csd?version=2023#activity-version>

³ <https://www.fi.se/sv/bank/utlagd-verksamhet/>

Finansinspektionen får enligt andra stycket i samma paragraf i förordningen även meddela verkställighetsföreskrifter om vilket innehåll och vilken form en ansökan om tillstånd enligt kreditförvaltningslagen ska ha och hur ansökan ska lämnas in (punkt 1) samt om underrättelse om utkontraktering enligt 3 kap. 7 § samma lag (punkt 2).

1.5 Inkassolagen och gott bemötande av låntagare enligt kreditförvaltningslagen

Finansinspektionen har sedan den 1 januari 2024 tagit över Integritets- skyddsmyndighetens (IMY) ansvar för att pröva ansökningar enligt inkassolagen och för att utöva tillsyn över att lagen följs (se 2 och 13 §§ inkassolagen). Samtidigt fick inspektionen bemyndigande i inkasso- förordningen (1981:956) att meddela föreskrifter om god inkassosed enligt 4 § inkassolagen och om verkställigheten av inkassolagen (se 6 § inkasso- förordningen). I detta sammanhang kan nämnas att IMY hade meddelat föreskrifter om tillstånd enligt inkassolagen⁴ och gett ut allmänna råd⁵ om tillämpningen av samma lag, bland annat i fråga om god inkassosed. När tillsynsansvaret nu har flyttats över till Finansinspektionen kommer det sannolikt att finnas behov av att inspektionen meddelar föreskrifter – och eventuellt lämnar allmänna råd – på detta område. Som nämns i avsnitt 1.4 har inspektionen också fått bemyndigande att meddela föreskrifter om gott bemötande av låntagare enligt 4 kap. 1 § kreditförvaltningslagen. God inkassosed och regleringen om gott bemötande av låntagare har en nära koppling till varandra. Överväganden om föreskrifter och eventuella allmänna råd i dessa delar bör därför behandlas samlat. Eftersom inspektionen nu, till skillnad från IMY, har fått bemyndigande att meddela föreskrifter om god inkassosed finns det anledning att noga överväga i vilken utsträckning denna möjlighet bör utnyttjas och hur regler bör utformas. Det har inte varit möjligt att ha regler på plats samtidigt med föreskrifterna och de allmänna råden om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal, utan inspektionen kommer i ett senare skede att remittera ett samlat förslag om god inkassosed och gott bemötande av låntagare, tillsammans med eventuella verkställighetsföreskrifter till inkassolagen. Finansinspektionen anser att sådana föreskrifter inte är en

⁴ Datainspektionens föreskrifter (DIFS 1989:1) om tillstånd enligt 2 § inkassolagen (1974:182), upphävda genom IMYFS 2023:1.

⁵ Datainspektionens allmänna råd – Tillämpning av inkassolagen.

förutsättning för att de aktuella bestämmelserna i inkassolagen och kreditförvaltningslagen ska kunna tillämpas.

Det kan i detta sammanhang också noteras att inkassoföretag har erfarenhet av att förhålla sig till kraven i inkassolagen och att det inte skett några förändringar i dessa krav i och med lagändringarna. Vidare kan nämnas att Finansinspektionen har tagit fram ett ansökningsformulär för ansökan om tillstånd för viss inkassoverksamhet enligt 2 § inkassolagen. Formuläret finns tillgängligt på inspektionens webbplats.

1.6 Ärendets beredning

I arbetet med att ta fram de nya föreskrifterna och allmänna råden har Finansinspektionen haft ett referensgruppsmöte med Finansbolagens Förening, IMY, Kronofogdemyndigheten, Svenska Bankföreningen och Svensk Inkasso.

Den 11 december 2023 remitterade Finansinspektionen ett förslag till föreskrifter och allmänna råd tillsammans med en remisspromemoria till 13 myndigheter och organisationer. Nio remissinstanser svarade. Det kom in synpunkter från Regelrådet, Sparbankernas Riksförbund, Svensk Inkasso och Sveriges advokatsamfund. Övriga remissinstanser som svarade tillstyrkte förslaget eller meddelade att de inte hade några synpunkter.

Finansinspektionen har övervägt de framförda synpunkterna. De huvudsakliga synpunkterna på förslagen och hur Finansinspektionen ställer sig till dem framgår av avsnitten 2 och 3 i denna promemoria.

2 Motivering och överväganden

2.1 Allmänna utgångspunkter vid regleringen

Kredithanteringsdirektivet är huvudsakligen ett minimidirektiv och hindrar alltså i de flesta fall inte medlemsstaterna från att behålla eller införa striktare bestämmelser. Utgångspunkten vid genomförandet av direktivet var dock att den svenska lagstiftningen skulle följa det innehåll som direktivet har samt inte gå längre än vad direktivet kräver (se prop. 2023/24:23 s. 38).

De bemyndiganden som Finansinspektionen har fått gäller sådant som regleras i direktivet. Inspektionen har i arbetet med att ta fram dessa

föreskrifter och allmänna råd främst utgått från att komplettera och tydliggöra de krav som anges i lag samt att vara återhållsam i regelgivningen och alltså inte gå längre än direktivets krav. De nya bestämmelserna och de allmänna råden samlas, på motsvarande sätt som de nya bestämmelserna på lag- och förordningsnivå, i nya föreskrifter om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal.

2.2 Tillämpningsområde

Finansinspektionens ställningstagande: Föreskrifterna och de allmänna råden ska gälla vid tillämpning av kreditförvaltningslagen och kreditförvaltningsförordningen.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte haft några synpunkter på det.

Finansinspektionens skäl: Föreskrifterna och de allmänna råden bör komplettera kreditförvaltningslagen och kreditförvaltningsförordningen. Det bör framgå tydligt av föreskrifterna och de allmänna råden.

2.3 Bemyndiganden som inte används och sådant som ligger utanför regelgivningsärendet

Finansinspektionens ställningstagande: Finansinspektionen använder inte bemyndigandet i 12 § första stycket 1 kreditförvaltningsförordningen när det gäller information enligt 2 kap. 1 § kreditförvaltningslagen och bemyndigandet i 12 § första stycket 2 kreditförvaltningsförordningen om villkor för tillstånd enligt 3 kap. 2 § kreditförvaltningslagen.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har i huvudsak inte haft några synpunkter. *Svensk Inkasso* framför dock att man hade velat se vägledning i form av allmänna råd när det gäller var gränsen går för hur stor andel av verksamheten som kan utkontrakteras till en tillhandahållare samt när det gäller skyldigheten att utfärda kvitto eller motsvarande bevis på utförd betalning.

Finansinspektionens skäl: I 2 kap. 1 § kreditförvaltningslagen regleras vilken information som ett kreditinstitut ska lämna till en kreditförvärvare

innan ett nödlidande kreditavtal överläts. Finansinspektionen har fått ett bemyndigande att meddela föreskrifter om denna informationsskyldighet (12 § första stycket 1 kreditförvaltningsförordningen). Som anges i avsnitt 1.2 har kommissionen antagit en genomförandeförordning med utförliga mallar som kreditinstitut ska använda för att lämna den information som krävs. Genomförandeförordningen är direkt tillämplig i alla medlemsstater och Finansinspektionen ser därför inte i nuläget att det finns behov av några ytterligare föreskrifter i detta avseende.

Förutsättningarna för tillstånd som kreditförvaltare anges i 3 kap. 2 § kreditförvaltningslagen. Paragrafen genomför artikel 5.1 i kredithanteringsdirektivet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt samma paragraf meddela ytterligare föreskrifter om villkor för tillstånd. Finansinspektionen har fått ett bemyndigande i detta avseende (12 § första stycket 2 kreditförvaltningsförordningen). Inspektionen ser dock i nuläget inte något behov av att i myndighetens föreskrifter precisera de villkor för tillstånd som finns i kreditförvaltningslagen. Skälen för det är i huvudsak följande.

Kreditförvaltningslagen ställer krav på lämplighet för de personer som ska delta i en kreditförvaltares ledning (3 kap. 2 § första stycket 1). Lämplighetskrav finns även för de personer som har eller kan förväntas komma att få ett kvalificerat innehav i en kreditförvaltare (3 kap. 2 § första stycket 3). Den närmare innebörden av denna reglering beskrivs i förarbetena till lagen (prop. 2023/24:23 s. 62, 151 och 152). Det finns därför inte behov av att införa ytterligare regler om dessa villkor i inspektionens föreskrifter. (Jfr även liknande krav på ledningspersoners och ägares lämplighet i bland annat 6 § lagen [2014:275] om viss verksamhet med konsumentkrediter och 2 kap. 2 § lagen [2016:1024] om verksamhet med bostadskrediter, som inte kompletteras med ytterligare bestämmelser i myndighetsföreskrifter.)

När det gäller kravet i 3 kap. 2 § första stycket 2 kreditförvaltningslagen om att ledningen i sin helhet ska ha tillräcklig kunskap och erfarenhet, kan som nämns i avsnitt 1.2 framhållas att EBA har publicerat riktlinjer om vad som krävs för att uppfylla kravet. Riktlinjerna kommer så snart de har trätt i kraft att ha samma status som Finansinspektionens allmänna råd. Mot denna bakgrund och för att undvika risken att riktlinjerna får olika innebörd i medlemsstaterna anser Finansinspektionen att det i nuläget inte finns behov av att införa särskilda föreskrifter om detta krav.

Finansinspektionen ser inte heller behov av att införa några särskilda föreskrifter om kravet enligt 3 kap. 2 § första stycket 6 kreditförvaltningslagen på att företaget ska ha ett förfarande för att hantera låntagares klagomål. Kredithanteringsdirektivets regler i detta avseende genomförs fullt ut genom lagen. Det kan även noteras att kreditförvaltares hantering av låntagares klagomål regleras i 4 kap. 5 § kreditförvaltningslagen och, som anges i avsnitt 1.2, att EBA har föreslagit att nuvarande riktlinjer för hantering av klagomål inom värdepapperssektorn och banksektorn ska omfatta även kreditförvaltares hantering av låntagares klagomål.

I 3 kap. 2 § första stycket 4 och 5 kreditförvaltningslagen ställs det krav på företagets styrformer och interna kontrollmekanismer samt på att företaget tillämpar en policy om bland annat skydd för låntagare. Direktivets regler i detta avseende (artikel 5.1 e och f) genomförs genom nämnda lagbestämmelser, och i förarbetena till lagen ges vissa närmare förklaringar om innebörden av kraven (prop. 2023/24:23 s. 152 och 153). Finansinspektionen ser i nuläget därför inte behov av att införa kompletterande bestämmelser om dessa krav i inspektionens föreskrifter.

Svensk Inkasso efterfrågar allmänna råd när det gäller var gränsen går för hur stor andel av verksamheten som kan utkontrakteras till en tillhandahållare samt när det gäller skyldigheten att utfärda kvitto eller motsvarande bevis på utförd betalning. Finansinspektionen har, som Svensk Inkasso påtalar, ingen föreskriftsrätt i dessa delar. Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd tar sikte på att fylla ut de delar av kreditförvaltningslagen och kreditförvaltningsförordningen där inspektionen har fått bemyndiganden för detta ändamål. Det Svensk Inkasso för fram om behovet av ytterligare vägledning i allmänna råd faller utanför ramen för detta regelgivningsärende.

2.4 Information om att nödlidande kreditavtal har överlåtits

Finansinspektionens ställningstagande: Sådan information som ett kreditinstitut och en kreditförvärvare ska lämna halvårsvis enligt 2 kap. 2 eller 8 § kreditförvaltningslagen ska för de nödlidande kreditavtal som har överlåtits under perioden den 1 januari–30 juni lämnas in till Finansinspektionen senast den 10 augusti. Information som avser de avtal som har överlåtits under perioden den 1 juli–31 december, ska lämnas in till inspektionen senast den 31 januari. Vid omräkning från annan valuta än svenska kronor

ska företagen tillämpa den avistakurs som gäller den 30 juni respektive den 31 december. Det införs allmänna råd om att informationen i fråga bör lämnas elektroniskt via Finansinspektionens webbplats enligt de anvisningar som lämnas där vid varje tidpunkt.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har i huvudsak inte haft några synpunkter. *Sparbankernas Riksförbund* framför dock att det vore önskvärt om det framgick på vilka grunder en utökad rapportering kan komma i fråga samt att det preciseras vilka datum som gäller vid utökad rapportering.

Finansinspektionens skäl: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 2 kap. 3 och 10 §§ kreditförvaltningslagen meddela föreskrifter om den information som kreditinstitut och kreditförvärvare ska lämna enligt 2 kap. 2 eller 8 § samma lag till Finansinspektionen efter överlåtelse av nödlidande kreditavtal. Inspektionen har fått bemyndigande att meddela föreskrifter om denna information (12 § första stycket 1 kreditförvaltningsförordningen).

Finansinspektionen anser att det finns behov av att tydliggöra den period som informationen ska avse samt när informationen ska ha kommit in till inspektionen. Detta för att företagen och inspektionen ska ha samma datum att förhålla sig till, vilket underlättar företagets rutiner för att lämna information och inspektionens tillsynsarbete. Finansinspektionen inför därför bestämmelser om att informationen som avser de nödlidande kreditavtal som har överlåtit under perioden den 1 januari–30 juni ska lämnas in till Finansinspektionen senast den 10 augusti och att informationen som avser de avtal som har överlåtit under perioden den 1 juli–31 december ska lämnas in till inspektionen senast den 31 januari. De datum som uppgifterna ska ha kommit in till Finansinspektionen är desamma som gäller för vissa andra institut som ska rapportera till myndigheten. Se till exempel 6 kap. 6 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2014:8) om viss verksamhet med konsumentkrediter och 8 kap. 9 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2016:29) om verksamhet med bostadskrediter.

Regleringen gäller den information som ska lämnas varje halvår enligt 2 kap. 2 § andra stycket första meningen respektive 8 § andra stycket första meningen kreditförvaltningslagen. Finansinspektionen får enligt andra

meningen i samma stycke bestämma att ett kreditinstitut eller en kreditförvärvare i stället ska lämna informationen kvartalsvis. Närmare anvisningar för den som omfattas av inspektionens beslut kommer då att finnas i beslutet. *Sparbankernas Riksförbund* efterfrågar regler om när det kan komma i fråga att Finansinspektionen fattar ett sådant beslut om utökad rapportering samt vilka datum för inrapportering som då kommer att gälla. Det kan enligt förarbetena till kreditförvaltningslagen finnas skäl att fatta ett sådant beslut till exempel när ett stort antal överlåtelser har skett under en krisperiod (prop. 2023/24:23 s. 47 och 146). Finansinspektionen anser att det inte finns tillräckliga skäl för att närmare reglera när ett sådant beslut bör fattas och vilka tidsfrister som då ska gälla. Det får i stället bedömas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet och med beaktande av de förarbetsuttalanden som gjorts.

Det införs även en bestämmelse om att kreditinstitut och kreditförvärvare vid omräkning från annan valuta än svenska kronor ska tillämpa den avistakurs som gäller den 30 juni respektive den 31 december. Motsvarande bestämmelser finns i 6 kap. 5 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om viss verksamhet med konsumentkrediter och 8 kap. 8 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om verksamhet med bostadskrediter.

Det införs även allmänna råd om att informationen i fråga bör lämnas elektroniskt via Finansinspektionens webbplats enligt de anvisningar som lämnas där vid varje tidpunkt.

2.5 Ansökan om tillstånd att vara kreditförvaltare

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag som ansöker om tillstånd att vara kreditförvaltare ska i sin ansökan ange en beskrivning av hur verksamheten ska bedrivas samt uppgifter om namn, postadress och identiteter för de fysiska och juridiska personer som har eller kan förväntas komma att få ett kvalificerat innehav i företaget. Dessutom ska företaget lämna identitets- och adressuppgifter samt uppgifter om befattning för ledningspersonerna i de ägare av kvalificerade innehav som är juridiska personer. När företaget ansöker om tillstånd som kreditförvaltare ska det använda det ansökningsformulär som finns på Finansinspektionens webbplats. Det införs allmänna råd om att de formulär för ledningsprövning, ägarledningsprövning respektive ägarprövning som finns på Finansinspektionens webbplats bör användas.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte haft några synpunkter på det.

Finansinspektionens skäl: Tillståndsplikten och förutsättningarna för tillstånd att vara kreditförvaltare regleras i 3 kap. 1 och 2 §§ kreditförvaltningslagen. I artikel 7 i kredithanteringsdirektivet anges det som en ansökan om tillstånd att vara kreditförvaltare ska innehålla. Motsvarande bestämmelser om ansökans innehåll har tagits in i 3 och 4 §§ kreditförvaltningsförordningen. Finansinspektionen har fått bemyndigade att meddela verkställighetsföreskrifter om ansökans innehåll och form samt om hur en ansökan ska lämnas in (12 § andra stycket 1 kreditförvaltningsförordningen).

Finansinspektionen behöver få en viss förståelse för den verksamhet som kreditförvaltaren ska bedriva för att kunna bedöma om den uppfyller kraven för tillstånd. Inspektionen behöver också kunna identifiera de ägare som har ett kvalificerat innehav för att kunna pröva deras lämplighet. Inspektionen inför därför bestämmelser om att en ansökan om tillstånd ska innehålla en beskrivning av hur verksamheten ska bedrivas samt uppgifter om namn, postadress och identitetsuppgifter för de fysiska och juridiska personer som har eller kan förväntas komma att få ett kvalificerat innehav i företaget.

Det anges i 3 § 3 kreditförvaltningsförordningen att en ansökan ska innehålla identitets- och adressuppgifter om ledningspersonerna i företaget som ansöker om tillstånd. Finansinspektionen inför i de nya föreskrifterna en motsvarande bestämmelse om ledningspersonerna i ägare med kvalificerade innehav som är juridiska personer. Enligt den bestämmelsen ska en ansökan innehålla uppgifter även om ledningspersonernas befattningsområde i den juridiska personen. Skälet för det är att inspektionen för att kunna pröva att kravet enligt 3 kap. 2 § första stycket 3 kreditförvaltningslagen på att ägare med kvalificerade innehav är lämpliga är uppfyllt, när ägaren är en juridisk person, behöver göra en lämplighetsprövning även av ledningspersonerna i den juridiska personen. Detsamma gäller vid lämplighetsprövning av ägare med kvalificerade innehav enligt flera andra motsvarande regelverk, till exempel 3 kap. 2 § första stycket 3 LBF.

Finansinspektionen har tagit fram ett ansökningsformulär som finns på inspektionens webbplats. Formuläret är utformat utifrån kreditförvaltningslagens och kreditförvaltningsförordningens krav på ansökans innehåll samt

utifrån de krav som inspektionen nu har tagit fram förskrifter om. Inspektionen inför en bestämmelse om att detta formulär ska användas när ett företag ansöker om tillstånd att vara kreditförvaltare. Syftet är att underlätta för företagen att fylla i samtliga uppgifter som behövs för att Finansinspektionen ska kunna pröva ansökan om tillstånd.

Inspektionen har också tagit fram ett formulär för ledningsprövning, ägarledningsprövning respektive ägarprövning som avser kreditförvaltare. Avsikten är även med dessa formulär att underlätta för företag som ansöker om tillstånd att lämna de uppgifter som behövs för inspektionens prövning av ansökan. Inspektionen inför allmänna råd om att formulären bör användas när ett företag som ansöker om tillstånd att vara kreditförvaltare ger in sådana handlingar som avses i 4 § 2 kreditförvaltningsförordningen. Finansinspektionen publicerade formulären på inspektionens webbplats i samband med att kreditförvaltningslagen trädde i kraft, se närmare avsnitt 2.8 nedan.

De frågor som ställs i formulären tar sikte på sådana uppgifter som Finansinspektionen behöver för att kunna bedöma om kraven på lämplighet och tillräcklig kunskap och erfarenhet enligt 3 kap. 2 § första stycket 1–3 kreditförvaltningslagen är uppfyllda. Liknande frågor ställs vid ägar-, ägarlednings och ledningsprövning för bland annat företag som driver verksamhet enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter och lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter, se Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2023:12) om ägar-, ägarlednings- och ledningsprövning i vissa finansiella företag. Anpassningar har dock gjorts i formulären utifrån det som anges om lämplighetskraven i artikel 5.1 b–d i kredithanteringsdirektivet och i förarbetena till kreditförvaltningslagen (prop. 2023/24:23 s. 152). När det gäller den lämplighetsprövning som inspektionen ska göra enligt 3 kap. 2 § första stycket 1 och 3 kreditförvaltningslagen finns det möjlighet för inspektionen att hämta utdrag från misstanke- och belastningsregistren (se 4 § förordningen [1999:1135] om misstankeregister och 16 f § förordningen [1999:1134] om belastningsregister).

2.6 Anmälan om ändrade förhållanden

Finansinspektionens ställningstagande: Det införs allmänna råd om att de formulär för ledningsprövning, ägarledningsprövning respektive ägarprövning som finns på Finansinspektionens webbplats, bör användas i vissa fall. Det gäller när en anmälan om ändrade förhållanden avser förändringar i kreditförvaltarens ledning, i ledningen hos juridiska personer med

kvalificerat innehav i kreditförvaltaren eller av vilka fysiska eller juridiska personer som har ett kvalificerat innehav i kreditförvaltaren.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte haft några synpunkter på det.

Finansinspektionens skäl: Enligt 5 § kreditförvaltningsförordningen ska kreditförvaltaren så snart som möjligt lämna uppgifter till Finansinspektionen om ändringar i verksamheten som är av större betydelse. Inspektionen inför allmänna råd om att de formulär för ledningsprövning, ägarledningsprövning respektive ägarprövning som finns på Finansinspektionens webbplats bör användas när anmälan om ändrade förhållanden avser förändringar i kreditförvaltarens ledning, i ledningen hos juridiska personer med kvalificerat innehav i kreditförvaltaren eller av vilka fysiska eller juridiska personer som har ett kvalificerat innehav i kreditförvaltaren. Formulären motsvarar de som enligt avsnitt 2.5 bör användas i samband med ansökan om tillstånd att vara kreditförvaltare.

2.7 Underrättelse om utkontraktering

Finansinspektionens ställningstagande: En underrättelse om utkontraktering ska innehålla information om identiteten på tillhandahållaren av kreditförvaltningstjänster och en redogörelse för vilken eller vilka delar av verksamheten som kreditförvaltaren avser att utkontraktera och omfattningen av den verksamheten.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har i huvudsak inte haft några synpunkter. *Svensk Inkasso* anför dock att vägledning behövs när det gäller skyldigheten att lämna information till Finansinspektionen om utkontraktering innan ett uppdragsavtal ingås som avser de avtal som tecknats innan kreditförvaltningslagen trädde i kraft.

Finansinspektionens skäl: Innan en kreditförvaltare ger ett företag som tillhandahåller kreditförvaltningstjänster i uppdrag att bedriva kreditförvaltning, ska kreditförvaltaren informera Finansinspektionen och, i tillämpliga fall, den behöriga myndigheten i värdlandet om utkontrakteringen. Det följer av 3 kap. 7 § kreditförvaltningslagen. Finansinspektionen

har fått bemyndigande att meddela verkställighetsföreskrifter som avser sådana underrättelser (12 § andra stycket 2 kreditförvaltningsförordningen).

Finansinspektionen behöver få veta dels identiteten på tillhandahållaren av kreditförvaltningstjänster, dels vilken eller vilka delar av verksamheten som kreditförvaltaren avser att utkontraktera och omfattningen av den verksamheten (se prop. 2023/24:23 s. 156 och artikel 12.2 i kredithanteringsdirektivet). Uppgifterna behövs för att inspektionen ska kunna utöva tillsyn över att bestämmelserna om uppdragsavtal i 3 kap. 5 och 6 §§ kreditförvaltningslagen följs. Det införs därför en bestämmelse om att denna information ska lämnas till Finansinspektionen i underrättelsen om utkontraktering.

Svensk Inkasso för fram att vägledning behövs när det gäller skyldigheten att lämna information till Finansinspektionen om utkontraktering innan ett uppdragsavtal ingås om de avtal som tecknats innan kreditförvaltningslagen trädde i kraft. Kreditförvaltningslagen har inte retroaktiv verkan. Skyldigheten att informera Finansinspektionen innan ett uppdragsavtal ingås gäller därför inte för avtal som har ingåtts innan kreditförvaltningslagen trädde i kraft. Det kan dock noteras att ingångna uppdragsavtal ska ges in tillsammans med en ansökan om tillstånd att vara kreditförvaltare (4 § 6 kreditförvaltningsförordningen).

2.8 Ikraftträdande

Finansinspektionens ställningstagande: Föreskrifterna och de allmänna råden ska träda i kraft den 1 april 2024.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har i huvudsak inte haft några synpunkter. *Svensk Inkasso* och *Sveriges advokatsamfund* för dock fram att det är otillfredsställande att föreskrifterna och de allmänna råden träder i kraft så pass långt efter det att kreditförvaltningslagen och kreditförvaltningsförordningen trädde i kraft.

Finansinspektionens skäl: Kreditförvaltningslagen och kreditförvaltningsförordningen trädde i kraft den 1 januari 2024. De nya föreskrifterna och allmänna råden bör därför träda i kraft så snart som möjligt. Det kan ske tidigast den 1 april 2024. Inspektionen konstaterar att kredithanteringsdirektivet genomförs fullt ut i svensk rätt genom kreditförvaltningslagen och

kreditförvaltningsförordningen samt att bestämmelserna i lagen och förordningen kan tillämpas trots att Finansinspektionens föreskrifter inte fanns på plats den 1 januari 2024. Sedan januari 2024 har både ansökningsformulär och formulär om lämplighetsprövning funnits tillgängliga på inspektionens webbplats och de har därmed varit möjliga att använda för företag när de ansöker om tillstånd att vara kreditförvaltare.

3 Konsekvenser

3.1 Allmänt om konsekvensutredningen

Finansinspektionen ska enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning göra en konsekvensutredning innan nya föreskrifter och allmänna råd beslutas. Inspektionen redogör därför i avsnitten nedan för de konsekvenser som föreskrifterna och de allmänna råden bedöms få för företagen, samhället, konsumenterna och Finansinspektionen.

En beskrivning av vad inspektionen vill uppnå med de regler som införs, vilka alternativa lösningar som finns och vilka effekter som skulle följa om de inte införs, framgår av avsnitten 1.1 och 1.3. Vidare framgår de rättsliga förutsättningarna för att införa reglerna av avsnitt 1.4.

De regler som införs är en direkt följd av den lagstiftning som i svensk rätt genomför kredithanteringsdirektivet. Regleringen överensstämmer därför med de skyldigheter som följer av att Sverige är medlem i EU.

Regelrådet påtalar vissa brister i konsekvensutredningen i remisspromemorian. Finansinspektionen har i denna beslutspromemoria tagit hänsyn till vad Regelrådet har uttalat.

3.2 Konsekvenser för företagen

3.2.1 Berörda företag

Kreditinstitut och kreditförvärvare är inte tillståndspliktiga enligt kreditförvaltningslagen, men de omfattas ändå av vissa bestämmelser i den lagen. Det finns cirka 120 kreditinstitut registrerade hos Finansinspektionen. Kreditförvärvare är fysiska eller juridiska personer som inte är kreditinstitut,

som inom ramen för sin näringsverksamhet förvärvar ett nödlidande kreditavtal. Finansinspektionen anser, i likhet med regeringen⁶, att det är svårt att uppskatta hur många kreditförvärvare som kommer att träffas av föreskrifterna och de allmänna råden. Inspektionen gör dock samma bedömning som regeringen och uppskattar att det troligen rör sig om ett begränsat antal. I propositionen uppskattas det till att 10–20 större inkassoföretag kommer att ansöka om tillstånd att bedriva verksamhet som kreditförvaltare. Finansinspektionen har ingen annan uppfattning om vilka som kommer att träffas av föreskrifterna och de allmänna råden som införs för kreditförvaltare.

3.2.2 Kostnader för företagen

Föreskrifterna och de allmänna råden reglerar bland annat den information som ska lämnas till Finansinspektionen efter att nödlidande kreditavtal har överlåtits. Det är kreditinstitut och kreditförvärvare som träffas av reglerna i denna del. Det bör inte medföra några ökade kostnader för företagen att det i föreskrifter preciseras vilka datum informationen ska lämnas eller att det i allmänna råd anges att informationen bör lämnas enligt anvisningar på Finansinspektionens webbplats. Omräkningen till svenska kronor i de fall det blir aktuellt bör inte medföra några större kostnader eftersom det är fråga om en enkel beräkning.

Vissa företag som i dag bedriver verksamhet med tillstånd enligt inkassolagen behöver i och med kreditförvaltningslagen i stället ansöka om tillstånd för att bedriva verksamhet som kreditförvaltare. De kostnadsökningar som företagen kan förväntas få med anledning av kravet på nytt tillstånd, kan främst hänföras till den lagen, som genomför kredithanteringsdirektivet. Utifrån att Finansinspektionen inför en bestämmelse om att använda ansökningsformuläret på inspektionens webbplats samt vissa bestämmelser och allmänna råd om vad en ansökan ska eller bör innehålla, finns det ändå anledning att gå in på några aspekter hänförliga till företagens kostnader för att ansöka om tillstånd att bedriva verksamhet som kreditförvaltare.

Tillståndsprövningen enligt kreditförvaltningslagen är mer omfattande än den som gäller enligt inkassolagen. Företagen behöver dock bara göra ansökan vid ett tillfälle, till skillnad mot det som gäller enligt inkassolagen där tillstånd behöver sökas om efter som längst tio år. Det är uppskattningsvis 10–20 större inkassoföretag som kommer att ansöka om tillstånd enligt kreditförvaltningslagen (se även avsnitt 3.2.1). Vid utgången av februari

⁶ Prop. 2023/24:23 s. 137.

2024 har sex företag ansökt om tillstånd. Dessa företag bedöms ha stor vana att följa myndighetskrav och myndighetsföreskrifter, genom att exempelvis ansöka om tillstånd, utforma och ge in interna regler och verksamhetsplaner. Många av de handlingar som efterfrågas i en ansökan bör dessutom redan finnas hos företagen. För personer i ledningen och för ägare med kvalificerade innehav behöver företaget lämna in fler uppgifter än vad de är vana vid från tidigare ansökningar. Majoriteten av uppgifterna borde dock finnas lätt tillgängliga för företaget. Sammantaget bedömer därför Finansinspektionen att det är fråga om mindre betydande kostnader att skicka in de uppgifter som krävs för att ansöka om tillstånd som kreditförvaltare.

Det är möjligt att även företag som inte tidigare haft tillstånd enligt inkassolagen, ansöker om tillstånd att bedriva verksamhet som kreditförvaltare. I ett sådant fall blir kostnaden för att ansöka högre eftersom företaget behöver ta fram de interna regler och handlingar som krävs. Även i dessa fall är det i sammanhanget fråga om mindre betydande kostnader att ansöka om tillstånd som kreditförvaltare.

De ansökningsformulär och formulär för ledningsprövning, ägarledningsprövning respektive ägarprövning som finns på Finansinspektionens webbplats har tagits fram för att underlätta ansökningsprocessen. Om det saknas ett tydligt ansökningsformulär ökar risken för att företagen behöver komplettera ansökan flera gånger, vilket skulle leda till längre handläggningstider hos inspektionen och ökande kostnader för företagen. Detsamma gäller om det inte skulle finnas regler som förtydligar vilka uppgifter Finansinspektionen behöver få in för att kunna pröva ansökan.

Att vissa ändrade förhållanden bör anmälas på de formulär som inspektionen anvisar på sin webbplats, bör inte föranleda några ökade kostnader för företagen. Detta eftersom informationen oavsett om det finns några formulär behöver lämnas enligt kreditförvaltningsförordningen. Formulären är till för att underlätta för kreditförvaltarna att lämna uppgifter.

En kreditförvaltare ska enligt kreditförvaltningslagen informera Finansinspektionen och, i tillämpliga fall, den behöriga myndigheten i värdlandet om en utkontraktering. De kostnader som uppstår till följd av en sådan underrättelse är därför främst hänförliga till lagregleringen. I föreskrifterna och de allmänna råden anges närmare vad en underrättelse om utkontraktering ska innehålla. Detta blir bara aktuellt för de kreditförvaltare som väljer att uppdra åt en tillhandahållare av kreditförvaltningstjänster att bedriva kreditförvaltning. Den information som ska lämnas består i huvudsak av en

redogörelse för den verksamhet som utkontrakteras. Företaget har redan informationen och det bör inte vara förenat med något direkt merarbete att ta fram och sammanställa den.

Finansinspektionen finner inte att de regler som nu införs ger upphov till ytterligare påverkan av företagens verksamhet.

3.2.3 Konsekvenser för små företag

Verksamhetspåverkan för små företag kan i allt väsentligt kopplas till kreditförvaltningslagen och kreditförvaltningsförordningen. Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd införs för att komplettera de lagbestämmelser som har införts med anledning av kredithanteringsdirektivet. Inspektionen bedömer därmed att det inte finns möjlighet att i föreskrifterna göra särskilda undantag för mindre företag. De ekonomiska konsekvenserna bör inte bli annorlunda för små företag än för större företag, förutom att kostnaderna för mindre företag blir större i relation till storleken på deras verksamhet.

3.2.4 Konsekvenser för konkurrensförhållandena

Finansinspektionens nu aktuella föreskrifter och allmänna råd bör inte påverka konkurrensförhållandena. En eventuell sådan påverkan är att hänföra till kreditförvaltningslagen och kreditförvaltningsförordningen, som har införts för att genomföra kredithanteringsdirektivet.

3.3 Konsekvenser för samhället och konsumenterna

Att marknaden för nödlidande kreditavtal regleras bör gynna den enskilde konsumenten och samhällsekonomin i stort. Att vissa företag som förvaltar nödlidande krediter måste ha ett tillstånd som kreditförvaltare bör öka tryggheten för konsumenterna eftersom det kommer att ställas högre krav på dessa företag.

Syftet med föreskrifterna och de allmänna råden är att tydliggöra de lagbestämmelser som har införts med anledning av genomförandet av kredithanteringsdirektivet. De ökade kostnader som företagen kan förvänta sig är därför främst kopplade till kreditförvaltningslagen. Kostnadsökningarna kan komma att drabba konsumenterna genom högre priser generellt. Samtidigt väger det samhällsekonomiska intresset av ett högt konsumentskydd tungt.

3.4 Konsekvenser för Finansinspektionen

Genom kreditförvaltningslagen och de ändringar som har gjorts i inkassolagen har Finansinspektionen fått ett bredare ansvarsområde. Merarbetet för inspektionen beror främst på detta. De föreskrifter och allmänna råd som nu införs bör dock inte öka resursåtgången i någon större utsträckning.